

Slovensko musíme pre investorov udržať „sexi“ príťažlivé

*tvrdí prezident PAS **Martin Krekáč:**
jedným z opatrení má byť aj
reforma systému odvodov*

Technika a inovácie:

ERP riešenia:
štandard alebo na mieru?

Veda a výskum:

Hľadanie náhrad za
plasty z ropy

ŠPECIÁL:

Telekomunikačné systémy
pre firmy a manažérov

Slovensko musíme pre investorov udržať „sexi“ príťažlivé

Profilový rozhovor. Jedna z ciest, ako udržať Slovensko atraktívne pre zahraničných i domácich investorov, vedie cez reformu odvodového systému, tvrdí v rozhovore prezident Podnikateľskej aliancie Slovenska Martin Krekáč.

Revue priemyslu: *Prečo práve odvodový systém?*

Martin Krekáč: Analytici, ekonómovia i nezávislí experti sa zhodujú v názore, že odvody treba znižovať, aby sa celkovo ďalej skvalitňovalo podnikateľské prostredie. Odvody sú v súčasnosti skutočne dôležitejšie ako dane. Reforma daňového systému, ako sa podarila u nás, bola úžasná vec. Motivujúca, inšpirujúca pre investorov i pre domácich podnikateľov. Rovnako je potrebné zmeniť aj odvodový systém, ako sa o tom hovorilo už pri realizácii daňovej reformy.

Prečo sa to doteraz nepodarilo?

Krekáč: Pretože reforma a znižovanie odvodov sú oveľa komplikovanejšie a náročnejšie ako reforma daňového systému. Pokusov a snáh, podložených argumentmi, bolo už aj za predchádzajúcej vlády, v čase hospodárskeho rastu, viacero, prednosť však mala daňová reforma.

Myslíte si, že dnes je na takúto zmenu vhodná doba?

Krekáč: Určite. Slovensko treba udržať „sexi“

príťažlivé pre podnikanie a investície. Príťažlivosť daňovej reformy sa pomaly vytráca, potrebuje podporiť, pretože aj ďalšie krajiny realizujú podobné kroky, musíme pokračovať v reformách... Daňová reforma bola veľkým ťahákom pre investorov, zahraničných i domácich – ak uvidia, že vláda má snahu púšťať sa s podporou sociálnych partnerov do reformy odvodového systému, vyšle tým veľmi pozitívne signály, že sa praktickými krokmi snaží pre investorov vytvárať čo najlepšie podmienky a udržať trend získavania investícií. Takéto kroky budujú obrovskú dôveru, dávajú istotu investorom, že krajina je moderná a vytvára im príťažlivý priestor.

Myslíte si, že vláda o takýchto krokoch vážne uvažuje?

Krekáč: Ministerstvo financií naznačuje zmeny. Základnú atraktivitu pre investorov predstavujú dane, mena a všetko okolo zamestnávania – odvody, Zákonník práce a pod. Sme presvedčení, že musí dôjsť k zjednodušeniu systému a následne k znižovaniu odvodov, preto sme prišli s návrhom, nad ktorým môžeme diskutovať, debatovať... Ponúkame riešenie.

Martin Krekáč (47) študoval na Pedagogickej fakulte UK v Bratislave. Od roku 1990 sa profesionálne venuje strategickému riadeniu a poradenstvu v oblasti ľudského kapitálu, manažérského poradenstva a verejných politík. Stál pri vzniku viacerých poradenských spoločností, ktoré sa stali lídrami na trhu a dnes sú časťou renomovaných globálnych organizácií. Od roku 2005 je prezidentom Podnikateľskej aliance Slovenska, na európskej úrovni je členom – radcom Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru v Bruseli.

Aké sú zámery, ciele vášho návrhu, v čom by mal spočívať jeho hlavný prínos?

Krekáč: Naš návrh definujeme ako prvý krok v reforme odvodového systému, ktorý nepokladáme za revolučný z hľadiska zmien výšky odvodov – hlavným cieľom je zjednodušenie systému. Na návrhu pracovala skupina analytikov v rámci PAS niekoľko mesiacov.

Prečo nie aj zníženie odvodového zaťaženia?

Krekáč: Dnes sme v neštandardnej situácii – kríza, minuli sa verejné financie, preto sme si povedali, že musíme síce docieľiť zníženie odvodov, ale že na to musíme ísť najskôr cez úpravy systému. Ak ho dokážeme zjednodušiť a sprehľadniť, bude motivovať k zvyšovaniu príjmovej základne, ktorá platí odvody. Zjednodušením a transparentným systémom sa dosiahne lepších výber odvodov, zredukujú sa rôzne výnimky a snahy o obchádzanie systému. Ak je komplikovaný, vždy sa nájdu spôsoby ako ho obísť.

” *Náš návrh je prvý krok v reforme odvodového systému – hlavným cieľom je jeho zjednodušenie*

Viete, koľko štát takto stráca?

Krekáč: Údaje má vláda, avšak nezverejňujú sa. Odvodový systém je veľmi komplikovaný – existuje niekoľko typov poistenia, príspevkov do fondov, tie sa navyše rôzne prepočítavajú pre zamestnanca a zamestnávateľa, existujú rôzne stropy, komplikované vzorce a prepočty. Jednoznačne treba celý systém odvodov upraviť, zjednodušiť. Z tohto zjednodušenia nám vyjde určitý stav príjmov, výberu, a to bude dobrý predpoklad, zdravá základňa pre diskusiu o znížení odvodového zaťaženia.

V čom spočívajú východiská vášho návrhu reformy?

Krekáč: Ide o to, aby sa odvody platili z nákladov práce, aby bolo dobrovoľné poistenie v nezamestnanosti a ostatné sociálne odvody by sa zlúčili do jedného povinného sociálneho odvodu a zaviedli sa jednotné odvodové stropy. Ak by bol náš model prijateľný, ako ho navrhujeme, a poistenie v nezamestnanosti bolo dobrovoľné, dokonca by sa už len zjednodušením systému, bez znižovania odvodov, v niektorých prípadoch čistý príjem zamestnancov zvýšil.

Foto: KNAP

A čo sa týka háklivej témy, verejných financií?

Krekáč: Podľa návrhu by sa touto zmenou neohrozila stabilita verejných financií. Reforma by spôsobila výpadok príjmov verejných financií vo výške 127,5 mil. eur, čo možno vnímať ako cenu za zjednodušenie. Zmena by však v konečnom dôsledku z hľadiska budúcich prínosov mohla byť priaznivá. Tým, že morálka pri platení odvodov by bola vyššia, k výpadku príjmov verejných financií by nemuselo prísť, podobne ako pri daňovej reforme.

Čo znamenajú čísla 25-10-3?

Krekáč: Snažíme sa presadiť ľahko zapamätateľné čísla odvodov – 25 percent sociálne poistenie, 10 zdravotné a 3-násobok ceny práce ako jednotný strop. Zo skúseností v zahraničí vieme, že každý sa snaží o nejaké marketingovo priťažlivé riešenie, ktoré sa dá zjednodušiť do ľahko zapamätateľných čísiel. Podobne zapôsobila aj naša rovná daň a 19 percent.

Môžete v stručnosti opísať niektoré z hlavných zmien, obsiahnutých v návrhu?

Krekáč: Osem rôznych odvodov sa doteraz členilo medzi zamestnávateľov a zamestnancov, základom pre výpočet ich výšky bola hrubá mzda. My navrhujeme ísť na stanovenie výšky odvodov cez cenu práce, ktorá sa nazýva aj superhrubá mzda. Väčšina zamestnancov tento pojem nepozná, alebo sa nezaujíma o to, koľko za nich musí platiť zamestnávateľ v daniach a odvodoch. Cena práce je spočítanie dnešnej hrubej mzdy

Parametre nového systému

- » Odvody platené z ceny práce (superhrubej mzdy)
- » Dobrovoľné poistenie v nezamestnanosti
- » Sociálny odvod 25 % a zdravotný odvod 10 %
- » Jednotný odvodový strop 3 x priemerná CP v danom roku
- » Odvody platené len zamestnávateľom
- » Nové odvody aj pre SZČO – základ dane delíť 1,5
- » Ročné zúčtovanie odvodov a ročný odvodový strop
- » Odvody do 2. piliera 6,7 % z ceny práce (= 9 %/1,352)
- » Dôchodky = [osobná cena práce] / [priemerná cena práce v hospodárstve]

s ďalšími odvodmi, ktoré musí platiť zamestnávateľ za zamestnanca. Chceme, aby sa hrubá mzda a všetky odvody na strane zamestnávateľa zlúčili do dvoch odvodov a aby ich platil zamestnávateľ.

Nebude to znamenať vyššiu administratívnu záťaž pre firmy?

Krekáč: Najlepším riešením by bolo, aby si každý platil odvody sám, dobrovoľne, avšak vzhľadom na reálnu disciplínu platenia u nás by bol výber odvodov určite nižší. Aby k tomu nedošlo, všetky odvody by platil len zamestnávateľ – tak či tak je na to nastavený, len počítanie je dnes komplikované. Na druhej strane sa mu zjednotením systému podstatne znížia transakčné náklady.

S dobrovoľnosťou platenia však vo vašom návrhu počítate v prípade poistenia v nezamestnanosti...

Krekáč: Áno, čo je dobrovoľné, nemusí vždy fungovať, preto predpokladáme v tejto oblasti náročnejšiu diskusiu najmä s odborníkmi.

A čo posledné číslo – trojnásobok ceny práce ako strop?

Krekáč: Rátame s trojnásobnou cenou práce ako so stropom na vyrátavanie výšky odvodov – alev danom roku. V minulosti sa vypočítaval z predchádzajúceho roka. Tu si zmena vyžiada viacero úprav, pretože zamestnanec alebo štát by mal doplatiť za daný rok to, čo konkrétny človek z hľadiska nemocenského a sociálneho spotreboval. Ako dorovnanie povedzme pri spotrebe elektriny – ak ste čerpali viac, doplatíte, ak nie, vrátia vám preplatok.

Ako by sa zmena odvodového systému dotkla živnostníkov?

Krekáč: Pre SZČO by platili nové sadzby, no ich základ dane by sa delil číslom 1,5, čiže zmenila by sa aj suma, z ktorej si bude vypočítavať výšku odvodov. Nominálna výška platených odvodov by sa zmenila v tomto prípade minimálne.

V čom je váš návrh odlišný od tých doterajších?

Krekáč: Zvolili sme iný prístup ako prísť k zníženiu sadzieb odvodov – hovorme najskôr o zjednotení celého systému. Poďme väčšiu časť energie venovať úprave systému a nie samotnému znížovaniu. Platí, že každé zjednotenie systému vytvára dobrú príle-

žitosť na ďalšie vylepšenia. Ak je komplikovaný, môže priniesť úplne iné výsledky, ako očakávate.

V novom systéme potom už nebude problém znížiť odvody?

Krekáč: Samotné znížovanie (alebo aj zvyšovanie), ak už bude zmenený systém, bude relatívne jednoduché, môže prebehnúť rýchlo a bude sa dať robiť opakovane, podľa potreby. Je to ako čarovný prútik Harryho Pottera. Pôjde už len o politicko-ekonomické rozhodnutie. Zatiaľ sa reforme odvodového systému všetky vlády úspešne bránili s odôvodnením, že ide o pomerne rizikový krok. Preto navrhujeme urobiť najskôr systémovú zmenu v odvodoch.

Na presadenie zmien však bude potrebná zhoda v tripartite, ktorej PAS nie je členom...

Krekáč: Náš návrh sme odovzdali v deň zverejnenia ministromi financií, KOZ, AZZZ, RUZ a opozičným poslancom. Netvárim sa ako spasitelia, stavili sme na odbornosť, preto navrhujeme hovoriť najskôr o zjednotení odvodového systému. Chceme byť akýmsi mediátorom a poslom odbornej, pridanej hodnoty v dialógu medzi zamestnávateľmi, zamestnancami a vládou. Prvých dvoch považujeme za kľúčových – ak sa zamestnávateľia a zamestnanci dohodnú, mala by to vláda rešpektovať. PAS chce zohrať v tejto mimoriadne dôležitej, kľúčovej téme rolu odborného sprostredkovateľa. Nechceme popudíť ani jednu, ani druhú, ani tretiu stranu – partnerom v tripartite chceme najskôr vysvetliť návrh bilaterálne, a tým odštartovať širšiu diskusiu.

Ich prvé reakcie?

Krekáč: Vcelku pozitívne, s KOZ máme prvé stretnutie na expertnej úrovni v druhej polovici júna, minister financií prisľúbil, že si náš návrh preštudujú. Záujem už prejavila aj opozičná SDKÚ-DS.

Aliancia by však mala v prvom rade zastávať záujmy podnikateľov...

Krekáč: PAS má za cieľ vplývať na kvalitu podnikateľského prostredia, preto sme dali priestor mozgom, nezávislým expertom, aby pripravili politicky neutrálny návrh, rešpektujúci požiadavky zamestnancov i zamestnávateľov. Iba v ich zhode má šancu na úspech.

Aké by mali byť ďalšie kroky, ak návrh získaka podporu v tripartite?

Krekáč: Zjednodušenie odvodového systému si bude vyžadovať zmeny vo viacerých zákonoch, avšak príprava legislatívnych zmien už je úlohou vlády. Ak už sa raz dohodneme na hlavných parametroch, tento krok by nemal byť ťažko zrealizovateľný. V ideálnom prípade by sa mohol odvodový systém zjednodušiť už od roku 2011. Znižovanie odvodového zaťaženia by sa stalo témou až po tom.

Myslíte si, že pre návrh zmien získate aj dostatočnú politickú podporu?

Krekáč: Možno práve vo volebnom roku sa strany zaviazajú k reformám odvodového systému, a potom sa ich záväzok bude dať ľahšie kontrolovať. Zatiaľ boli z hľadiska znižovania odvodov alebo daní aktívnejšie strany súčasnej opozície, ale dnešné vládne strany už tiež hovoria o potrebe zmien odvodového systému do budúcnosti. Ak to myslia vážne, je tu hodená rukavica aj ako predvolebná téma.

Ako hodnotíte náš odvodový systém v európskom kontexte?

Krekáč: Čo sa týka výšky odvodov, v EÚ patríme ku krajinám s najvyššími sadzbami, no najnižším výberom v pomere k HDP. Odvodové politiky sú však záležitosťou národných štátov ako jeden z nástrojov na vytváranie ekonomickej atraktivity krajiny, jej konkurencieschopnosti. Nie je to spoločná politika EÚ, je to čisto národná politika, ktorú si môže realizovať krajina v rámci EÚ aj s globálnym zameraním, aj na investície z krajín mimo Európy. Brusel v tomto smere nedáva nijaké odporúčania ani direktívy.

Myslíte si, že jednoduchší systém a nižšie odvodové zaťaženie je jednou z ciest, ako odolať kríze?

Krekáč: Pre krízu by sme nemali odsúvať reformy na vedľajšiu koľaj. Nenahrádzať celoplošné reformovanie a skvalitňovanie podnikateľského prostredia jednorazovými protikrizovými balíkami, dlhodobé zmeny krátkodobými. To by sa nám v budúcnosti mohlo vrátiť v horšom. Liek, ktorý zastaví teplotu, ešte nevylieči problém. Neuznávam názor, že z krízy musíme vyjsť čo najmenej oškľbaní. Líderská politika, keď držíte v zodpovednosti štát, rodinu, firmu, znamená, že musíte vyjsť z krízy posilnení – čiže rozmýšľať a robiť aj primerané kroky. Predošlá vláda urobila strategické zmeny, ktoré priniesli výrazný hospodársky rast, ale každý musel

„ Pre krízu by sme nemali odsúvať reformy na vedľajšiu koľaj, dlhodobé opatrenia nahrádzať krátkodobými

vedieť, že to nebude dlhodobý a udržateľný stav. V hodnotení konkurencieschopnosti v rámci eurozóny ideme čoraz nižšie. Firms potrebujú kvalitné podnikateľské prostredie, aby prešli na výrobu s vyššou pridanou

hodnotou a boli odolnejšie voči kríze. Komplikovaný odvodový systém a vysoké odvodové zaťaženie im veľmi strpčujú život – je najvyšší čas na zmenu.

Peter Mariani

Foto: KNAP